

BEDRIJF LAMMERS

Kalverhouder
Heusden

GLB-tour

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid gaat veranderen. Boeren krijgen vanaf 2013 geen geld meer op basis van historische rechten, maar op basis van geleverde maatschappelijke diensten. Het is een vaak abstracte discussie waarin in algemene zin wordt gesproken over maatschappelijke waarden en diensten en over de concurrentiekracht van de landbouw. Daarom is het goed om eens een keer aan de andere kant te beginnen. Een deskundigenpanel is op zes bedrijfsbezoeken geweest. Op de zes bedrijven besprak het panel hoe een wijziging in het GLB er op dat ene bedrijf uit zou kunnen gaan zien. Hoe groot is de huidige afhankelijkheid van de

subsidies, welke diensten of waarden worden beloofd, welke bedrijfsactiviteiten vallen onder maatschappelijk verantwoord ondernemen, welke activiteiten vallen onder de kop innovatie en op welke wijze moet de boer/boerin de bedrijfsvoering aanpassen om in de toekomst overeind te blijven? Leidraad voor de gesprekken waren de BIN-cijfers over de gemiddelde bedrijfsresultaten van vergelijkbare bedrijven.

De 'GLB-tour' is een initiatief van Netwerk Platteland, Stichting Natuur en Milieu, LTO Noord en is gefinancierd door het Ministerie van LNV (thans EL&I).

Hans Lammers heeft een kalverhouderij in Brabant, vlakbij natuurgebied de Peel. In 1986 is hij begonnen als stierenmester maar vanaf 1992 is hij overgestapt naar rosé kalveren. Inmiddels heeft hij vijf stallen met in totaal 1800 plaatsen.

Lammers:

“Toen ik hier begon, had ik al vrij snel het idee dat de toekomst in de kalveren zit en niet zo in de stierenmesterij.”

”Dat heb ik gelukkig goed aangevoeld want de stierenmesterij is eigenlijk helemaal verdwenen uit Nederland. Het verschil tussen blank kalfsvlees en rosé kalfsvlees is dat blank vlees afkomstig is van jonge kalveren die alleen nog melkproducten hebben gehad. Roze kalveren hebben al krachtvoer gehad en worden geslacht rond de 8 maanden. Mede daardoor heb ik zelf ook nog 35 hectare grond waar ik maïs op verbouw die ik kan voeren aan de kalveren.

Een bedrijfseconomisch verschil is dat rosé-bedrijven niet altijd zijn aangesloten bij een integratie waardoor wij als boeren zelf de risico's dragen. Daarom heb ik ook altijd meerdere leeftijden staan waarmee je het risico op plotselinge prijsdalingen enigszins kunt dempen. Bedrijven met blank vlees hebben hun risico min of meer afgekocht door de integraties. De kalveren zijn formeel ook niet eens van de ondernemer maar van de integraties.

Op dit bedrijf vinden we dierenwelzijn heel belangrijk en daarom doe ik ook mee aan het vloerenonderzoek van de universiteit uit Wageningen. Voor de toekomst heb ik nog ruimte voor een extra stal. Of ik dat ga doen weet ik nog niet. Ik zou op deze locatie misschien nog kunnen uitbreiden tot 2000 kalveren maar dat is denk ik bedrijfseconomisch wel het maximum. Ik zou dus ook op een tweede locatie kunnen beginnen en daar verder groeien. Wat de beste strategie is weet ik op dit moment nog niet. Die 2000 is vooral gebaseerd op milieu- en hygiëne-eisen want ik denk dat je het qua arbeid wel zou kunnen redden met meer dan 2000 kalveren. Rosé kalveren zijn namelijk veel minder arbeidsintensief dan blank vlees die veel meer verzorging nodig hebben. Als ik nu kijk voor vandaag dan ben ik om acht uur begonnen en ongeveer om half twaalf klaar met voeren en inspecties. Dan vanavond nog een uur voeren. Daar komt dan natuurlijk nog allerlei onderhoudswerk bij maar aan vaste arbeid ben ik rond de vijf uur per dag kwijt.”

KLOPPEN DE BIN-CIJFERS?

Er is een belangrijk verschil tussen de bedrijven met rosé vlees en blank vlees. Blank is veel arbeidsintensiever en veel meer afhankelijk van de marktschommelingen. Bedrijven met blank vlees zijn dan ook vaak wat kleiner dan de bedrijven met rosé-kalveren. De sector is sterk afhankelijk van subsidies. De ondernemers vinden dat ook terecht omdat de kostprijs voor de productie van kalfsvlees veel hoger is als in andere landen en continenten. Zonder de subsidie zou je hier bijna niet kunnen produceren.

Volgens Lammers is een gegeven in de sector dat je moet proberen om het bedrijfsresultaat aan het eind van het jaar op 'nul' te hebben waarna de GLB-subsidie je inkomen is. De slachtpremies zijn dan dus je inkomen. In de rosé-sector kun je veel kalveren afleveren en kan je inkomen in goede jaren flink hoger zijn dan de getallen die de BIN-gegevens suggereren.

WAT GEBEURT ER IN DEZE SECTOR ALS HET GLB DRASTISCH VERANDERT?

De ondernemers kunnen zich moeilijk voorstellen dat het GLB zou verdwijnen of dat er alleen een hectaretoeslag zal overblijven. Voor de ondernemers die zelf geen grond hebben, is dat nog ingrijpender. Er kunnen zich twee scenario's voordoen. Als er geen of nauwelijks GLB-geld meer is, dan zal er zich een nieuwe markt moeten ontwikkelen voor kalfsvlees. De melkveehouders zullen de prijs voor de nuchtere kalfjes waarschijnlijk verder omlaag brengen omdat de vraag vanuit de kalversector kleiner wordt. Gevolg daarvan zal zijn, vrezen de ondernemers, dat de melkveehouders minder voorzichtig omspringen met de nuchtere kalfjes met alle negatieve welzijn- en kwaliteitsaspecten van dien. Vergeet niet, zo benadrukken de ondernemers, de kalversector is een afvalmarkt. We hebben kalveren omdat we een melkveehouderij hebben in Nederland. Ook het voer bestaat

Aanwezigen 8 november 2010
Voorlichter CHV: Toon van der Heijden
Animal Sciences Group (WUR): Jetta Heeres
Kalverhouder Ad van de Broek
Kalverhouder J. Goetstouwers
Netwerk Platteland: Rob Janmaat (gespreksleider)
en Geert van Duinhoven (notulist)
LTO-Noord: Jasper van der Horst
Ministerie van EL&I: Anne Bruinsma
Stichting Natuur en Milieu: Jan Dirx

veelal uit bijproducten. Die kalvermarkt is dus een heel speciale markt die zich zal kunnen aanpassen aan de veranderde omstandigheden.

Het andere scenario is dat de productie nagenoeg uit Nederland verdwijnt en dat er elders in Europa of de wereld kalverhouderijen ontstaan met heel veel gesleep van dieren tot gevolg. Want zolang er een melkveehouderij is in Nederland, blijven er kalveren komen.

ARGUMENTEN VOOR TOESLAGEN

Maar de algemene teneur in deze sector is dat het niet zo'n vaart zal lopen. Er zijn immers genoeg argumenten om de kalversector op de been te houden. Voedselzekerheid, voedselveiligheid en dierenwelzijn zullen belangrijke punten blijven en de indruk is dat die zaken hier in Nederland het beste gewaarborgd zijn. De belangrijkste reden om de sector te ondersteunen is dan ook dat ze elders in de wereld veel lagere eisen stellen aan welzijn en milieu dan in Nederland.

Vrees is wel dat een GLB in de toekomst nog meer eisen gaat stellen aan de ondernemer terwijl die eisen (cross compliance) nu ook al zo enorm zijn. Al die eisen zijn al reden genoeg om de ondernemers in Nederland extra steun (nationaal of via het GLB) te geven. Hoewel de meesten hier denken dat Nederland dat in ieder geval niet zelf zal gaan bijpassen.

WELKE MAATSCHAPPELIJKE DIENSTEN ZOU DE SECTOR KUNNEN LEVEREN?

Op zich, zo redeneert men hier, is de kalverhouderij al een maatschappelijke dienst van zichzelf. Zonder deze sector zou de melkveehouderij een enorm probleem hebben omdat ze toch echt met al die stiertjes blijft zitten. Het is dus al een verdienste dat deze boeren de kalfjes groot brengen. Daarom moet de kalverhouderij ook meer de verbinding zoeken met de melkvee-

houderij voor het uitvoeren van de maatschappelijke diensten. Verder zou de sector iets kunnen doen als ze dichtbij een Natura 2000-gebied zitten, bijvoorbeeld: minder ammoniakuitstoot in ruil voor GLB-subsidie. Erfbeplanting zou een maatschappelijke dienst kunnen zijn, maar daar zitten de ondernemers hier niet op te wachten: dat past hier nu eenmaal niet. Blijft over de voedselkwaliteit. De ondernemers zijn er van overtuigd dat zij met hun productiewijze een kwalitatief beter product maken dan hun collega's elders in de wereld. Daar zou dus best een vergoeding tegenover mogen staan. We zullen na 2013 moeten bewijzen dat we nog steeds recht hebben op een ondersteuning vanuit Europa. We moeten dan alleen wel nieuwe argumenten gebruiken en dat zijn dierengezondheid en welzijn, die in Nederland goed zijn geregeld en het argument van de voedselzekerheid. Zo is op dit moment actueel in deze sector de welzijnsmonitor en de nieuwe stalconcepten met nadruk op innovatie op het gebied van welzijn, milieu en maatschappelijke wensen. Nederland is daar heel ver in.

En misschien kan de sector nog wel verder gaan in het vermaatschappelijken. Bijvoorbeeld via het systeem 'all in, all out' waarbij je veel minder sleept met dieren waardoor het antibioticumverbruik zal dalen. Of een andere bedrijfsvoering waarbij je het vlees beter kunt vermarkten door bijvoorbeeld vlees van een nationaliteit te nemen. Ideeën genoeg om de veehouderij te optimaliseren, zowel voor het dier als voor de mens en voor de maatschappij, maar zonder ondersteuning zal dat allemaal niet lukken, is de inschatting. Want de markt zal dat allemaal niet zelf kunnen regelen. We zijn niet zo chauvinistisch als de Fransen die met hun systeem van de 'f-jes' een meerwaarde weten te creëren voor de ranse producten (waarbij de f-jes staat voor Frankrijk: hoe meer f-jes hoe franser).

BIN-gegevens: Samenvattend overzicht van resultaten van vleeskalverbedrijven met contractproductie. (2008/9 voorlopig)

Jaar		2005	2006	2007	2008	2009
Aantal bedrijven		1.030	1.070	1.130	1.160	1.110
Kadastrale opp.	ha	8,3	7,1	8,8	10,1	
Vleeskalveren		717	694	679	747	740
Schape		15	10	13	15	
Overig GVE ¹¹		219	210	206	228	
Aantal huishoudens		1,07	1,04	1,04	1,06	
Aantal ondernemers		1,66	1,57	1,51	1,60	1,58
Energie en waterverbruik						
Aardgas	m3	18.500	12.700	10.300	12.200	
Electriciteit	kWh	33.100	37.100	36.200	36.700	
Diesel	liters	1.800	1.300	1.300	1.600	
leidingwater	m3	570	490	610	490	
Economie						
Totaal opbrengsten	€	168.200	173.700	157.300	173.900	176.500
Totaal betaalde kosten en afschrijvingen	€	108.800	118.500	118.400	129.300	129.000
Inkomen uit bedrijf	€	60.800	52.800	39.800	44.800	48.500
Inkomenstoeslagen en subsidies	€	44.500	42.300	39.200	47.400	46.200
Balansgegevens						
Vreemd vermogen	€	330.100	442.100	397.600	373.700	
Eigen vermogen	€	507.400	494.200	565.700	603.400	
Solvabiliteit	%	61	53	59	62	
¹¹ vermoedelijk vooral rosé kalveren						